

ارائه الگوهای توسعه تفرجگاه‌های رود کناری با تأکید بر اصول و معیارهای طراحی اکولوژیک. نمونه موردی: حاشیه رودخانه زاینده رود اصفهان

شبیم امامی^{۱*} - سارا نهیبی^۲ - محسن کافی^۳ - حسین موسوی فاطمی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی طراحی محیط زیست، دانشکده محیط زیست و انرژی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران shabnam_e69@yahoo.com

^۲ دکتری شهرسازی، استادیار دانشکده محیط زیست و انرژی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران S_Nahibi@yahoo.com

^۳ دکتری علوم باغبانی، استاد دانشکده علوم باغبانی و مهندسی فضای سبز، دانشگاه تهران، ایران mkafi@ut.ac.ir

^۴ کارشناسی ارشد مهندسی طراحی محیط زیست، مربی دانشکده محیط زیست و انرژی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران hossein fatemi2000@yahoo.com

چکیده

توسعه‌ی روزافزون شهرها و تأثیرات اقتصادی شهری بر محیط طبیعی پیرامون، بسیاری از تفرجگاه‌های طبیعی درون شهرها را از سوی مراکز توسعه‌ی شهری با چالش‌های جدی روبرو می‌سازد. بنابراین تأکید بر اصول، معیارهای طراحی اکولوژیک و توسعه‌ی تفرجگاه‌های طبیعی، می‌تواند در پایداری ارزش‌های اکولوژیک محیط طبیعی و افزایش مشارکت جوامع محلی نقش مهمی داشته باشد. این تحقیق برای پاسخگویی به نیاز تفرجی تفرجگاه رود کناری رودخانه زاینده رود تدوین شده است و با بررسی و تحلیل مدارک جمع‌آوری شده، تعریف دقیقی از طراحی تفرجگاه با بهره‌گیری از اصول و معیارهای طراحی اکولوژیک و همچنین طراحی قابل تعمیم در توسعه تفرجگاه‌های رود کناری ارائه می‌دهد. در فرآیند طراحی اکولوژیک تفرجگاه رود کناری نخست ویژگی‌های کالبدی تفرجگاه شناسایی شد و سپس با ارزیابی توان اکولوژیک، ویژگی‌های دید و منظر و ترجیحات مردمی با استفاده از پرسشنامه‌ها، نیازها و مکان یابی کاربری‌ها و ارتباط آنها با یکدیگر تعیین شد. در گام آخر با انطباق یافته‌های تحقیق، طرح راهبردی تفرجگاه رود کناری با رعایت اصول طراحی اکولوژیک و با هدف توسعه و ارتقاء کیفی محیط تهیه گردید.

واژگان کلیدی: تفرجگاه، رود کناری، طراحی اکولوژیک، گردشگر، رودخانه زاینده رود

۱-مقدمه

اقلیم و جغرافیای منطقه‌ای از عوامل مؤثر در طراحی شهرها هستند، به گونه‌ای که غالباً فرم کلی شهرها و فضاهای مختلف شهری تحت تأثیر کلیت طبیعی منطقه قرار دارد. این عوامل در کنار پاسخگویی به دغدغه‌های زیست محیطی به وجود آمده در دهه‌های اخیر است که لزوم پرداخت به مقوله طبیعت شهرها را متذکر می‌شوند. طراحی اکولوژیک این فضاهای طبیعی با هدف توسعه‌ی گردشگری می‌تواند علاوه بر تأمین پتانسیل‌های طبیعی شهرها، فضاهای مناسب گردشگر را برای مردم ساکن در شهر حتی شهرهای اطراف تأمین کند. از جمله این فضاهای طبیعی، رودخانه‌ها و مسیل‌های شهری می‌باشند که در دهه‌های اخیر به شدت مورد تخریب و تجاوز قرار گرفته‌اند. به رغم پتانسیل‌های فراوانی که دارا می‌باشند استفاده‌ی کامل و درخوری از آنها نمی‌شود [۱]. در این خصوص روخانه زاینده رود با توجه به این که به عنوان عنصر کالبدی و هویت بخش در پیدایش شهر اصفهان نقش ایفا می‌کند ولی هم اکنون مورد تهدید آلاینده‌های فراوانی قرار گرفته است. وجود کارخانه و